

laatste oorlogsjaren gewoon doorgaan. Dit alles intrigeerde Doeke met als gevolg dat hij eind jaren negentig een intensieve speurtocht naar andere oorlogsgraven ondernam. En hoe uitvoerig heeft hij zich van die nieuwe opdracht gekwetend! Na tien jaren van research inclusief de reizen naar graven in de ons omringende landen, maar ook via andere bronnen, zoals internet, heeft dit een half jaar geleden geresulteerd in de publicatie van een kloek naslagwerk: *War Graves Revisited* (854 pagina's, isbn 978-94-6206-338-9, prijs € 30, in het Engels uitgegeven). In de eerste plaats

Britse en Gemenebest oorlogsgraven in Nederland, Duitsland en België, maar ook die van andere nationaliteiten, zijn erin beschreven, qua historie, exacte ligging, soms aangevuld met gegevens over de gesneuvelden. Het boek heeft zowel een omvangrijke inhoudsopgave als een plaatsnamenregister (uiteraard ontbreekt Emmeloord niet). Ondanks tussenkomst van een uitgever ligt de zorg voor promotie en verkoop van de gedrukte exemplaren bij de auteur zelf.

Paul Klein

Klein, kleiner, kleinst!

Toen ik de onderkop 'The World's Smallest Daily Newspaper' van de titel [Tryon Daily Bulletin](#) opmerkte, wilde ik per se te weten komen wat het formaat was van deze krant.

De Tryon Daily Bulletin telt 16 pagina's, gedrukt op A4-formaat, en verschijnt al sinds 1928 in North Carolina, V.S., als dagblad!

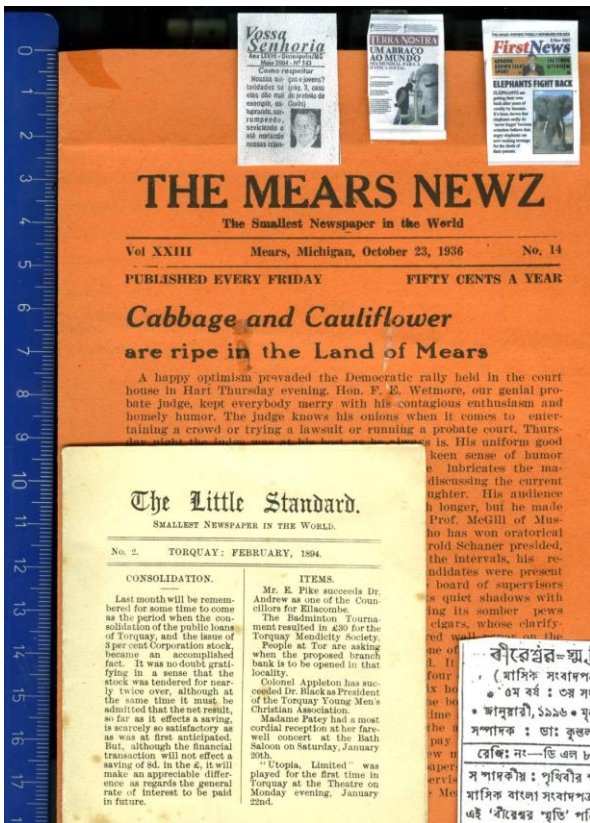
Omdat ik al zoveel jaren kranten verzamel (het artikel in [Trouw van 3 februari 2005](#) geeft dat goed weer) en zoveel verschillende miniatuurkrantjes bezit, vind ik het leuk om wat te vertellen over dit merkwaardige aspect van de persgeschiedenis.

De eerste kleinste krant die ik aan mijn verzameling kon toevoegen, was 'The Mears Newz' (13,5 × 19,5 cm) uit Oceana County in Michigan (V.S.). Deze krant droeg de onderkop 'The Smallest Newspaper in the World' en het was een zekere Swift Lathers die de krant volschreef, hem uitgaf en ook zelf drukte en dat gedurende vele jaren vanaf 1914. Hij was er echter niet van op de hoogte, dat een andere (kleinere) krant, de 'The Little Standard' (8 × 9 cm) uit Torquay in Engeland, eveneens deze ondertitel droeg – zie een origineel linksonder op de tweede illustratie.

Ooit werd er in de V.S. een andere kleine krant uitgegeven en wel in Oregon de *Daily Banner* – hoewel die niet dagelijks uitkwam! – welke in 1997 nog steeds verscheen.

Toen in Engeland het Guinness World Record zijn boek met wereldrecords ging uitgeven en voor het eerst de kleinste krant ging vermelden, was dat de 'Bireswar-Smiritti' (5 × 4 cm) uit India – zie kopie rechtsonder op de tweede illustratie. Niet zo lang na dat record werd de Braziliaanse 'Vossa Senhora' (2,5 x 3,5 cm) ontdekt en die kreeg gedurende een aantal jaren de vermelding van kleinste krant in het Book of Records – zie een kopie boven het woord Mears.

Ik weet niet waarom krantenuitgevers hun uitgaven zo klein willen maken; ik denk louter voor de publiciteit, gegeven het feit dat ze, op

dat Braziliaanse maandblad *Vossa Senhora* na, maar één keer ooit zijn verschenen. Na dit hele kleine krantje werd het record op 8-11-2007 opnieuw gebroken, nu door een Brits jeugdblad *First News* met zijn $3,2 \times 2,2$

cm kleiner dan een postzegel! – zie een kopie boven het woord Newz.

Hiermee was de lijst van recordhouders nog niet uitgeput. Een nog kleiner exemplaar, met de naam *Terra Nostra* ($2,535 \times 1,827$ cm), werd op 20 februari 2012 in een oplage van 3000 gedrukt door Nova Gráfica in Ponta Delgada op São Miguel, een van de eilanden van de Azoren. Dit lilliputkrantje, een speciale uitgave van het weekblad *Terra Nostra*, is bijna onleesbaar en dan nog alleen maar met behulp van een vergrootglas! Het krantje omvat dezelfde 32 pagina's als het reguliere weekblad, maar weegt slechts 1 gram – zie [de middelste kopie](#).

Alle bovengenoemde kleine kranten zijn maar één keer en zo niet dan toch heel onregelmatig uitgekomen. Ik heb nu dus de *Tryon Daily Bulletin* ontdekt, die weliswaar niet de allerkleinste krant is, maar wel de kleinste krant ter wereld die dagelijks verschijnt en dus als zodanig een vermelding moet krijgen in het Book of Records!

Louis Nierijnck

Venster op de wereld in druk, ofwel: krantenvoorpagina's door de eeuwen heen

Tegenwoordig is elk wereldnieuws aanleiding voor een grote kop op de voorpagina van

Verhael, Van 't Oproer, Nevens de Doodt van de Heeren Johan en Cornelis de Wit. Pamflet uitgegeven te Den Haag 20-8-1672.

kranten: hoe erger het nieuws, hoe groter de tekst als blikvanger voor het nieuwsblad. Dat is vroeger anders geweest: vooraleer er kranten waren, had je de nieuwspamfletten, die eenmalig het belangrijkste nieuws brachten onder een afbeelding. Het waren geen regelmatig verschijnende bladen en zij hadden slechts één onderwerp. We mogen een nieuws-publicatie pas een krant noemen, als die regelmatig verschijnt en meerdere onderwerpen bevat.

In die 16de-eeuwse stukken werd het belangrijke nieuws op de eerste pagina verhaald, zoals dat 'Cort verhael' uit 1584 over de moord op de Prins van Oranje of dat andere vreselijke VERHAEL van de moord op de gebroeders Johan en Cornelis de Wit. Dat werd anders vanaf het begin van de 17de eeuw, toen de echte eerste kranten het licht zagen. De